

PHÁT TRIỂN DU LỊCH TẠI ĐẢO QUAN LẠN, QUẢNG NINH

Ngô Thị Giang

Khoa Du lịch

Email: giangnt@dhhp.edu.vn

Ngày nhận bài: 14/3/2021

Ngày PB đánh giá: 26/4/2021

Duyệt đăng bài: 07/5/2021

TÓM TẮT: Đảo Quan Lạn ở Quảng Ninh là một trong những điểm du lịch có tài nguyên du lịch hấp dẫn, vẫn còn giữ được nhiều nét hoang sơ, được nhiều du khách trong và ngoài nước lựa chọn cho những chuyến đi nghỉ biển. Tuy nhiên, trong quá trình phát triển du lịch, Quan Lạn vẫn còn nhiều hạn chế về nguồn nhân lực, nghèo nàn về các chương trình du lịch cũng như bị ảnh hưởng rất lớn bởi thiên tai và biến đổi khí hậu. Du lịch Quan Lạn cần có những giải pháp để phát triển mạnh mẽ và bền vững.

Từ khóa: du lịch, du lịch Quan Lạn

TOURISM DEVELOPMENT IN QUAN LAN ISLAND, QUANG NINH PROVINCE

ABSTRACT: Quan Lan Island located in Quang Ninh province, which is one of the tourism destinations with its own attractive resources and originally natural beauty, has been chosen by both domestic and foreign tourists for their maritime vacations. However, in the process of tourism development, Quan Lan still has many limitations in human resources, poor tourism programs as well as greatly bad effects by natural disasters and climate changes. Quan Lan tourism needs some solutions for strong and sustainable development.

Keywords: Travel, Quan Lan tourism.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Quảng Ninh có hơn 2.000 hòn đảo thuộc khu vực ven bờ [1], chiếm khoảng 2/3 số đảo ven bờ cả nước (2078/2779), trong đó có 1.030 đảo đã có tên. Tổng diện tích các đảo ven bờ tỉnh Quảng Ninh là 619,913km², trong đó tập trung lớn tại 2 huyện đảo Cô Tô và Vân Đồn với tổng số đảo chính 33 đảo [5].

Đảo Quan Lạn thuộc cụm đảo vịnh Bái Tử Long, có tọa độ địa lý 20⁰ 53' 04" vĩ độ bắc, 107⁰ 30' 42" kinh độ đông. Đảo gồm hai xã Quan Lạn, Minh Châu với 5 thôn và một phần diện tích đảo thuộc địa phận vườn quốc gia Bái Tử Long. Đảo

có diện tích 118,638 km², kéo dài theo phương Đông Bắc – Tây Nam, từ chân dãy núi Vân Đồn tới núi Gót, cách trung tâm huyện Vân Đồn khoảng 40km về phía đông nam. Đảo có vị trí quan trọng về mặt an ninh - quốc phòng và phát triển kinh tế biển. Đảo như một vòng cung ôm lấy rìa phía đông của vịnh Bái Tử Long, đây là tuyến đảo phía ngoài cùng của vịnh Bắc Bộ [3].

Du lịch Quan Lạn trong những năm gần đây có sự phát triển rất mạnh mẽ. Đặc biệt, khi tỉnh Quảng Ninh đưa ra nhiều cơ chế chính sách thu hút và đầu tư về du lịch

thì Quan Lạn lại càng được nhiều du khách biết đến hơn. Là một hòn đảo mang nhiều giá trị về tài nguyên du lịch, nhưng Quan Lạn cũng gặp nhiều khó khăn và thử thách để có thể cạnh tranh với các sản phẩm du lịch biển đảo khác.

2. NỘI DUNG

2.1. Khái quát tài nguyên du lịch đảo Quan Lạn

2.1.1. Tài nguyên du lịch tự nhiên

Địa chất, địa hình

Đảo có địa hình đồi núi – hải đảo đa dạng, phân dị mạnh với độ cao trung bình khoảng 40m so với mực nước biển. Hình thái chủ yếu của địa hình là đồi núi thấp và đảo đá vôi và một phần nhỏ diện tích có kiểu địa hình đồng bằng ven biển. Ven chân đảo xuất hiện nhiều vũng, bãi triều đất bùn, bãi cát hẹp, bãi đá rộng 15 – 20m, kín gió thuận lợi cho việc neo đậu tàu thuyền. [3]

Tại đảo Quan Lạn, địa hình đáy biển tương đối đơn giản và bằng phẳng, khu vực đáy biển giữa các bãi Quan Hào và Minh Châu xảy ra quá trình bào mòn tích tụ, tạo nên bề mặt bằng phẳng nhất định, vật liệu tích tụ ở đây chủ yếu là cát bột sỏi sạn, vụn vỏ sinh vật. Đảo Quan Lạn là nơi phân bố của hệ thống bãi cát biển sạch, cát mịn và trắng trải dài hàng km, điển hình như bãi Nhãng Rìa, Bể Thích, Chương Nẹp, bãi Giữa... rất thuận lợi cho du lịch tắm biển, xây dựng khu resort nghỉ dưỡng. Phía trên các bãi tắm là rừng tràm tự nhiên thuần loại trên 100 tuổi, bao bọc lấy bãi biển, rất phù hợp cho việc phát triển các hoạt động du lịch như cắm trại, nghiên cứu khoa học, nghỉ dưỡng...

Khí hậu

Đảo Quan Lạn nằm trong khu vực nhiệt đới gió mùa. Từ tháng 3 đến tháng 8, gió đông nam từ biển thổi vào mát mẻ, nhiệt độ trung bình năm 22,8 °C, cao nhất 37,3 °C và thấp nhất 4,6°C. Vì vậy, du lịch tắm biển, tham quan tại đảo chủ yếu sầm uất vào mùa hè từ tháng 4 đến tháng 6, 7 dương lịch.

Thủy văn

Kết quả quan trắc của dự án Quy hoạch bảo vệ Môi trường huyện Vân Đồn đến năm 2020 tầm nhìn đến năm 2030 tại một số điểm xã Minh Châu và Quan Lạn cho thấy nhiệt độ nước biển dao động từ 16°C đến 21°C vào mùa đông, 24°C đến 30°C vào mùa hè, nằm trong mức khá phù hợp để phát triển các loại hình du lịch dưới nước và các chỉ tiêu như độ pH, độ dẫn điện, độ đục cũng đều nằm trong giới hạn cho phép. Với điều kiện dòng chảy vừa phải (0,1 – 0,2 m/s), nhiệt độ nước biển trung bình năm là 25,1°C...đều rất thuận lợi cho tắm biển, lặn biển, thể thao dưới nước [5].

Tài nguyên sinh vật

Tại đảo Quan Lạn có hệ sinh thái rừng ngập mặn với quy mô khoảng 30 ha có vai trò điều hòa khí hậu, tham gia kiến tạo bảo vệ cảnh quan ven bờ, chống xói mòn bờ biển, bảo vệ hệ thống đê ven bờ, hạn chế những cơn bão lớn quét qua đây... Hệ sinh thái vùng triều phân bố chính tại xã Minh Châu, nơi đây tập trung nhiều loại hải sản có giá trị kinh tế như cá song, cầu gai, hải sâm, trai ngọc và đặc biệt là sá sùng. Trên địa bàn xã Minh Châu còn tồn tại hệ sinh thái rừng Tràm với độ thuần chủng trên 90%, được đánh giá là một trong những

rừng Trâm tự nhiên lớn nhất Việt Nam với diện tích khoảng 14 ha, trải dài 4 – 5 km theo hình vòng cung, phủ kín cồn cát cạnh bãi tắm Chương Nạp.

2.1.2. Tài nguyên du lịch văn hóa

Đảo Quan Lạn với lịch sử phát triển lâu đời, với nghề chính là đánh bắt hải sản, buôn bán đã tạo nên lịch sử và truyền thống văn hóa thông qua các di tích lịch sử văn hóa, lễ hội mang đậm nét văn hóa của người dân bản địa.

Đảo Quan Lạn vẫn còn lưu giữ những di tích của Bến thuyền cổ như bến Cái Làng, bến Cống Cái thuộc xã Quan Lạn và bến Con Quy xã Minh Châu. Đình Quan Lạn là ngôi đình cổ nhất tỉnh Quảng Ninh, là ngôi đình duy nhất còn thờ vua Lý Anh Tông được xây dựng từ thế kỷ XVIII với kiến trúc cổ. Đình đã được Bộ Văn Hoá (nay là Bộ Văn hóa Thể thao và Du lịch) xếp hạng di tích lịch sử, kiến trúc, nghệ thuật cấp Quốc gia tại Quyết định số 575/VH - QĐ, ngày 14/7/1990 của Bộ Văn hóa. [2]

Chùa Quan Lạn nằm cạnh đình Quan Lạn. Chùa có tên chữ là Linh Quang tự. Hiện nay chùa còn lưu giữ được đầy đủ hệ thống tượng phật có giá trị điêu khắc mang đậm phong cách thời Nguyễn, các bức hoành phi, câu đối, sắc phong của vua Thành Thái (1889) phong cho mẫu Liễu Hạnh. Đảo Quan Lạn còn có 2 đền: đền Bản Thổ là nơi thờ vị có công lập nên đất này và đền Trần Khánh Dư - người có công lao to lớn trong việc bảo vệ vùng biển biên ải Đông Bắc của tổ quốc.

Ở Quan Lạn có bốn ngôi miếu, đó là miếu Cao Sơn, miếu Đức Ông, miếu Sao

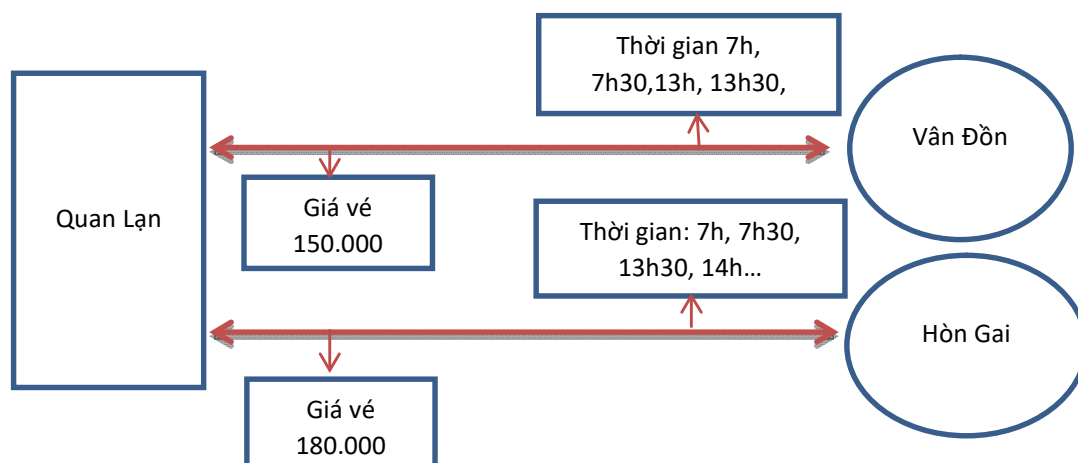
Ôn và miếu Đồng Hồ. Miếu Sao Ôn và miếu Đức Ông, Miếu Đồng Hồ là nơi thờ ba anh em tướng lĩnh họ Phạm đã tham gia chiến đấu trong trận đánh giặc Nguyên Mông thế kỷ XIII và các ông đã hy sinh ngay trên vùng biển Quan Lạn. Xác của ba ông đã trôi dạt vào bờ ở ba nơi: Sao Ôn, Đồng Hồ, Bến Đình như vị trí miếu thờ ba ông ngày nay. Miếu Cao Sơn thờ thần núi, một vị thần mà người dân trong đảo tôn sùng, họ cho rằng nhờ có vị thần này che chở mà đời sống của họ được ấm êm, no đủ.

Quan Lạn không chỉ nổi tiếng với các di tích lịch sử, danh thắng du lịch, nơi đây còn có ngôi nhà cổ 100 năm, đây là một công trình kiến trúc độc đáo mang kiến trúc của thời kỳ Pháp thuộc, một nét văn hoá và phong tục truyền thống độc đáo của địa phương nơi đây.

Lễ hội đình Quan Lạn còn được gọi là lễ hội đua bơi Quan Lạn vừa là kỷ niệm chiến thắng đánh quân Nguyên Mông của tướng Trần Khánh Dư, vừa là ngày hội cầu được mùa của cư dân vùng biển. Lễ hội diễn ra từ ngày 10 đến ngày 20 tháng 6 âm lịch hàng năm thường được tổ chức tại bến Đình Quan Lạn, gần Đình Quan Lạn cổ kính.

2.2. Cơ sở hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch tại đảo Quan Lạn

Về giao thông: Việc đi lại giữa đất liền với đảo Quan Lạn ngày càng thuận tiện. Từ năm 2009, du khách có thể di chuyển bằng tàu cao tốc, siêu tốc tại điểm xuất phát Cái Rồng ra đảo với thời gian 50 phút đến 70 phút. Và trên đảo cơ bản đã có hệ thống đường bộ được trải nhựa và bê tông hóa khá thuận lợi cho việc di chuyển của du khách bằng ô tô, xe máy, xe đạp, xe kéo.

(Nguồn: Đại lý bán vé tàu)

Sơ đồ 1. Tuyến các tàu cao tốc ra Quan Lạn

Về Hệ thống điện, nước và thông tin liên lạc: Hiện nay, công ty điện lực Quảng Ninh đã chính thức đóng điện đường dây 22 kV dài 24 km và 10 trạm biến áp 22/0,4 kV đưa điện lưới ra hai xã đảo Quan Lạn và Minh Châu thuộc huyện Vân Đồn, Quảng Ninh. Bên cạnh đó, với chính sách của ủy ban xã Quan Lạn đã cải thiện được nguồn nước trên đảo bước đầu cung cấp đủ nước cho người dân trên đảo. Hệ thống điện nước cung cấp đủ cho các hộ kinh doanh du lịch đã cải thiện phần nào nhu cầu cho hoạt động du lịch tại đảo, ngoài ra đời sống người dân được nâng cấp chú trọng kinh doanh du lịch hơn.

Từ khi có hệ thống điện tử tự động, nhất là hệ thống điện thoại di động đã giúp cho giao dịch, liên lạc và trao đổi thông tin thuận tiện hơn nhiều. Đây cũng là cơ sở để hoạt động du lịch có thêm điều kiện để phát triển tại Quan Lạn.

Về cơ sở y tế: Để đảm bảo sức khỏe cho người dân địa phương cũng như khách du lịch, đặc biệt trong những trường hợp gặp sự cố trong quá trình đi du lịch, ủy ban nhân dân đảo Quan Lạn đã cho xây dựng

trạm xá y tế luôn mở 24/24 giờ phục vụ người dân cũng như khách du lịch. Điều này, đã góp phần cho cư dân bản địa cũng như khách du lịch thêm yên tâm khi tới Quan Lạn để du lịch.

Về Cơ sở phục vụ lưu trú: Thực trạng số khách sạn, nhà nghỉ, homestay... trên địa bàn hiện có 77 cơ sở (thống kê năm 2019), trong đó nhà nghỉ homestay, nhà có phòng cho khách thuê là 65 hộ chiếm 84,41 %, khách sạn là 12 cơ sở chiếm 15,59 % thu hút nhu cầu của du khách. Tính đến thời điểm hiện tại đã có 43 cơ sở được sở văn hóa thể thao và du lịch, Phòng Văn hóa huyện Vân Đồn thẩm định xếp hạng lưu trú du lịch chiếm 44,15 %, trong đó có 5 khách sạn đạt 2 sao đã xếp hạng. Công suất sử dụng phòng theo mùa 4 tháng mùa hè bình quân đạt 65%. [6]

Hệ thống dịch vụ bổ sung: Trên đảo Quan Lạn hiện nay chưa có các cửa hàng chuyên nghiệp phục vụ nhu cầu của người dân và du khách nên người dân chủ yếu là tự cung tự cấp hoặc mua hàng được vận chuyển từ đất liền ra đảo. Tại đảo, ngoài các gian hàng bán các loại hải sản khô, bán

các đồ lưu niệm được làm từ các vỏ ngao, sò, ốc, hến, ngọc trai... và các cơ sở bán đặc sản địa phương. [4]

Nhìn chung, đảo Quan Lạn đã được nâng cấp cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật tương đối hoàn chỉnh. Tuy nhiên, trong bối cảnh phát triển du lịch mang tính chất lâu dài có tính chiến lược, thì hệ thống cơ sở hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật cần được đầu tư mạnh mẽ hơn nữa để đảm bảo Quan Lạn có thể đón được nhiều lượt khách quốc tế và nội địa hàng năm.

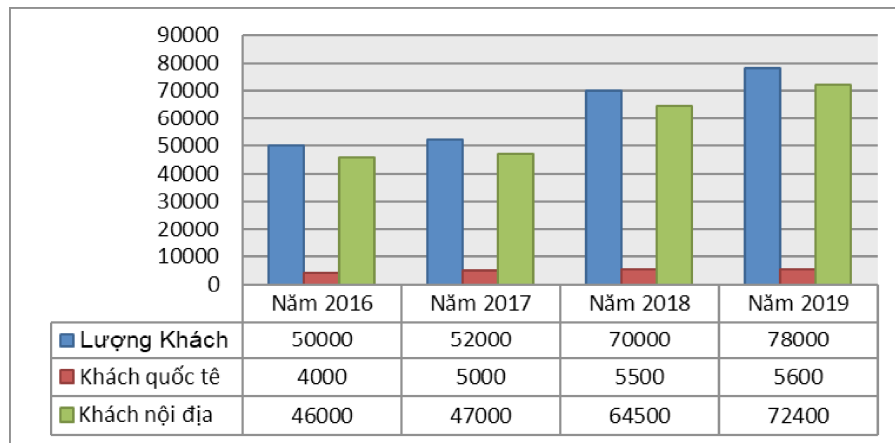
2.3. Thực trạng hoạt động du lịch tại đảo Quan Lạn

2.3.1. Khách du lịch tại đảo Quan Lạn

Khách du lịch đến Quan Lạn chủ yếu

là khách nội địa từ những vùng lân cận như: Hải Dương, Hải Phòng, Thái Bình, Hà Nội... Khách đến chủ yếu vào mùa hè, có mức chi tiêu trung bình như thanh niên, khách du lịch phượt, sinh viên, học sinh, giáo viên. Một số công ty, doanh nghiệp, trường học... cũng thường xuyên tổ chức các tour du lịch tại Quan Lạn với mục đích khám phá, tham quan và nghỉ dưỡng. Khách du lịch quốc tế cũng có xu hướng tăng qua các năm, nhưng chủ yếu là khách đơn lẻ, hoặc là khách theo tour chương trình Vịnh Hạ Long, họ đi khám phá và nghỉ dưỡng tại đảo.

Theo thống kê phòng văn hóa và thông tin xã Quan Lạn, tổng lượng khách du lịch của đảo qua các năm đạt được như sau:

Biểu đồ 1. Lượng khách đến Quan Lạn giai đoạn năm 2016 - 2019

Nhìn vào bảng và biểu đồ lượng khách, có thể thấy xu hướng chung là lượng khách tăng lên theo từng năm từ 50.000 lượt khách tăng lên 78.000 lượt khách tăng 28.000 lượt khách.

Số lượng khách năm 2017 đạt 52.000 lượt khách tăng 104 % so với năm 2016. Năm 2018 số lượng khách đạt 70.000 lượt

(Nguồn: Ủy ban nhân dân xã Quan Lạn) khách tăng 134,6 % so với năm 2017. Năm 2019 lượng khách đạt 78.000 tăng 111,4 % so với năm 2018.

Trong đó lượng khách nội địa tăng từ 46.000 lượt khách lên 72.400 lượt khách tăng 26.400 lượt khách nội địa. Khách quốc tế tăng từ 4000 lên 5600 tăng 1600 lượt khách quốc tế. Có thể thấy khách nội

địa tăng nhanh hơn khách quốc tế do hoạt động quảng bá du lịch còn hạn chế với thị trường khách nước ngoài.

Bảng 1. Doanh thu từ du lịch đảo Quan Lạn giai đoạn năm 2016 - 2019

Đơn vị: Tỷ đồng

Năm	2016	2017	2018	2019
Doanh thu	10	16	22	24

(Nguồn: UBND xã Quan Lạn)

Quan sát bảng trên cho thấy doanh thu từ du lịch liên tục tăng qua các năm. Tuy vậy, đây là những con số rất khiêm tốn. Quan Lạn cần tiếp tục có thêm những đầu tư mạnh mẽ để hoạt động du lịch được phát triển hơn.

2.4. Đánh giá chung về du lịch tại đảo Quan Lạn

2.4.1. Những điều kiện thuận lợi để phát triển du lịch

Tỉnh Quảng Ninh nói chung và đảo Quan Lạn nói riêng luôn luôn thực hiện những chính sách củng cố về an ninh quốc phòng, an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội. Các hoạt động lễ hội, quảng bá, xúc tiến du lịch đã được tổ chức ở nhiều nơi với cách làm mới, hiệu quả, tạo chuyển biến tích cực về chất lượng dịch vụ, nâng cao năng lực cạnh tranh và xây dựng thương hiệu. Những chính sách, những đổi mới đã làm du lịch Quảng Ninh phát triển về cả doanh thu lẫn số lượng cơ sở lưu trú. Đây được coi là điều kiện vô cùng thuận lợi cho du lịch Quan Lạn tiếp tục phát triển mạnh mẽ hơn trong những năm tới.

Đảo Quan Lạn có tài nguyên du lịch đa dạng, phong phú, vẫn còn giữ được vẻ đẹp hoang sơ, vẹn nguyên của thiên nhiên, chưa bị ô nhiễm môi trường sẽ là nơi lý tưởng để níu chân khách du lịch.

Những khó khăn cản trở du lịch Quan Lạn

Quảng Ninh có nhiều sản phẩm nổi tiếng như Tuần Châu, Bãi Cháy, Móng Cái, Hạ Long... cùng với đó nổi lên là các loại hình du lịch khác như du lịch khám phá, du lịch mạo hiểm... đều phát triển ở các địa phương. Bên cạnh đó, chịu sức ép cạnh tranh từ những vùng lân cận như Cát Bà, Cô Tô... khiến cho du lịch đảo Quan Lạn gặp nhiều đối thủ cạnh tranh.

Một trong những vấn đề nghiêm trọng nữa là thiên tai và biến đổi khí hậu. Hàng năm, những cơn bão gây ảnh hưởng đến hoạt động du lịch của khách tham quan. Ảnh hưởng của biến đổi khí hậu làm suy giảm các giá trị đa dạng sinh học, thậm chí sẽ mất đi một số loài quý hiếm do mất môi trường sống. Đặc biệt, những cơn bão làm ảnh hưởng lớn đến cơ sở vật chất phục vụ du lịch do chính quyền địa phương cũng như cư dân bản địa gây dựng để phát triển du lịch.

Trong thời gian gần đây, du lịch Quan Lạn bị ảnh hưởng sâu sắc bởi đại dịch Covid 19. Dịch bệnh đã gây sụt giảm nghiêm trọng lượng khách quốc tế cũng như lượng khách nội địa đến Quan Lạn từ năm 2020 đến nay. Kéo theo đó, nguồn nhân lực du lịch của Quan Lạn cũng gặp khó khăn khi không có công việc thường xuyên dẫn tới tình trạng họ chuyển qua làm công việc khác, hoặc chuyển đến nơi khác để sinh sống.

Những thành công đã đạt được của du lịch Quan Lạn

Du lịch Quan Lạn đã trở thành sản phẩm du lịch hấp dẫn nhiều du khách trong nước và quốc tế. Mặc dù trong bối cảnh tỉnh Quảng Ninh có nhiều điểm du lịch hấp dẫn, có tính cạnh tranh cao, nhưng với lợi thế về cảnh quan thiên nhiên hoang sơ, tài

nguyên du lịch độc đáo, Quan Lạn vẫn trở thành điểm đến thu hút nhiều đối tượng du khách trong những năm vừa qua.

Xu hướng du lịch nghỉ dưỡng, du lịch homestay vẫn đang được nhiều du khách lựa chọn. Quan Lạn có đầy đủ những điều kiện đáp ứng được việc phát triển của những loại hình du lịch này trong thời gian sắp tới.

Những hạn chế, tồn tại cần khắc phục:

Nguồn nhân lực phục vụ du lịch tại đảo Quan Lạn còn rất hạn chế, hầu hết chưa qua đào tạo chuyên môn nghiệp vụ, tính chuyên nghiệp chưa cao, đặc biệt nguồn nhân lực có trình độ cao còn hạn chế.

Hoạt động quảng bá, xúc tiến hạn chế và đơn giản. Hầu hết các hoạt động quảng bá chưa được đầu tư, khách du lịch ít biết đến. Các hoạt động quảng bá chưa xứng với tiềm năng vốn có của đảo Quan Lạn.

Đảo Quan Lạn cũng là một điểm du lịch mang tính thời vụ từ tháng tư đến tháng bảy hàng năm. Thời vụ ngắn trong du lịch tại đây làm cho việc sử dụng tài nguyên du lịch, cơ sở vật chất kỹ thuật và lao động không hết công suất gây lãng phí lớn. Việc phân bổ không đồng đều của hoạt động du lịch theo thời gian cũng gây ảnh hưởng không tốt đến các ngành kinh tế và dịch vụ có liên quan.

Hệ thống dịch vụ bổ sung chưa đáp ứng được nhu cầu của các đối tượng khách. Hiện tại, du khách có thể sử dụng các dịch vụ như: tắm biển, câu cá, câu mực, tham gia cùng đánh bắt các loại hải sản với bà con địa phương. Đa dạng thêm các dịch vụ bổ sung cho du khách cũng là một trong những nhiệm vụ mà du lịch Quan Lạn cần đạt được trong thời gian tới.

Thiếu đồng bộ và thiếu liên kết giữa các doanh nghiệp du lịch và địa phương

khác về sản phẩm du lịch và nguồn khách du lịch là hạn chế tiếp theo của du lịch tại đảo Quan Lạn. Việc liên kết các sản phẩm theo chuỗi, hoặc liên kết đồng bộ giữa địa phương và các doanh nghiệp sẽ nâng cao tính ổn định trong việc tiếp nhận các nguồn khách đến Quan Lạn và giảm thiểu tình trạng thiếu thốn phòng trong mùa cao điểm tại Quan Lạn.

2.5. Giải pháp phát triển du lịch tại đảo Quan Lạn, Quảng Ninh

Một là nâng cao chất lượng nguồn nhân lực phục vụ du lịch và khuyến khích cộng đồng địa phương tham gia hoạt động du lịch.

Một trong những khó khăn trong việc thu hút nguồn nhân lực du lịch đến Quan Lạn đó là do vị trí địa lý của đảo cách xa đất liền, hệ thống cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch còn ở mức hạn chế. Vì vậy cần có những chương trình liên kết, trao đổi, đào tạo trực tuyến để nâng cao chất lượng phục vụ của nguồn nhân lực du lịch tại Đảo.

Bên cạnh đó, cần tạo ra nhiều cơ hội để khuyến khích chính người dân bản địa tham gia vào quá trình phát triển du lịch. Phát triển các loại hình du lịch homestay, du lịch khám phá vùng đất bản địa mang lại lợi ích cho người dân địa phương. Trong đó, cộng đồng dân cư tại địa phương tham gia du lịch với tư cách vừa là nhà tổ chức, vừa là người hưởng thụ, lại vừa chủ động cung cấp các dịch vụ như nhà nghỉ, phương tiện vận chuyển, phục vụ ăn uống, bán hàng lưu niệm, hỗ trợ du khách... Người dân phải được hưởng lợi từ sự phát triển du lịch, phát triển du lịch cộng đồng đồng nghĩa với đảm bảo sự công bằng trong việc chia sẻ nguồn thu nhập du lịch cho cộng đồng giữa các bên tham gia.

Với xu thế toàn cầu hóa như hiện nay cần liên tục đẩy mạnh đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ ngoại ngữ, tin học và ứng dụng công nghệ 4.0 cho người dân địa phương, đặc biệt những nhân viên đang trực tiếp phục vụ khách du lịch để thuận lợi cho việc đón tiếp, phục vụ du khách quốc tế đến đây.

Hai là cải thiện sản phẩm du lịch, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch

Du lịch Quan Lạn cần có sự nghiên cứu cụ thể ở nhiều lĩnh vực như cuộc sống cư dân bản địa, văn hóa, ẩm thực đặc trưng, phong tục, tập quán sinh hoạt... nhằm định hướng các giá trị cốt lõi của cộng đồng, giữ gìn và phát triển không gian văn hóa để nuôi dưỡng, bảo tồn và phát huy những giá trị ấy. Trong trường hợp này, để phát triển du lịch gắn với xóa đói giảm nghèo phục vụ cho phát triển kinh tế - xã hội, lựa chọn mô hình phát triển du lịch homestay, du lịch cộng đồng dựa vào người dân địa phương đóng vai trò quan trọng. Sản phẩm du lịch Quan Lạn cần được cải thiện theo hướng kết hợp nghỉ dưỡng tắm biển với các hoạt động khám phá văn hóa, phong tục tập quán của cư dân bản địa. Hoạt động du lịch phải đi liền với việc giữ gìn bảo vệ cảnh quan và những giá trị văn hóa đặc sắc của địa phương.

Để khắc phục những thách thức do thiên tai và biến đổi khí hậu hoặc những thay đổi do môi trường sống, Quan Lạn cần vạch kế hoạch để triển khai ngay như: xây dựng các sản phẩm du lịch luôn phải gắn liền với vấn đề bảo vệ môi trường, thiên tai và biến đổi khí hậu; chính sách khai thác các tài nguyên theo hướng bền vững, du lịch có trách nhiệm bảo vệ môi trường, bảo vệ rừng, bảo vệ nguồn nước, bảo vệ các loài động vật hoang dã quý hiếm...

Ba là tăng cường xúc tiến quảng bá điểm đến Quan Lạn trên các kênh truyền thông

Quảng bá trên các trang mạng xã hội như: facebook, youtube, zalo, instagram... những trang mạng vừa có chi phí rẻ lại vừa hiệu quả. Đây cũng được coi là những kênh thông tin có tính thu hút cao đối với các đối tượng khách du lịch khác nhau.

Xây dựng trang web quảng bá du lịch Quan Lạn đến du khách để cập nhật thông tin về du lịch từ bản đồ, sản phẩm dịch vụ, các cơ sở lưu trú, dịch vụ ăn uống, các dịch vụ bổ sung để du khách có thể tìm hiểu và sử dụng. Trang web phải có tính tương tác mạnh, dữ liệu phải thường xuyên cập nhật, du khách có thể đăng ký đặt phòng online... những trang web này không chỉ thu hút khách nội địa mà còn thu hút một lượng lớn khách quốc tế.

Ngoài ra, cần tăng cường vai trò của hoạt động xúc tiến quảng bá hình ảnh Quan Lạn đến các sự kiện văn hóa, thể thao du lịch của tỉnh Quảng Ninh. Đây là kênh thông tin quan trọng cần được duy trì đều đặn bởi Quảng Ninh có rất nhiều kế hoạch tổ chức các sự kiện du lịch trong năm.

Để du lịch Quan Lạn đến với du khách nhiều hơn nữa thì bản thân mỗi hướng dẫn viên, người dân địa phương là một kênh quảng bá hiệu quả, thích hợp nhất. Đây cũng được coi là kênh xúc tiến hiệu quả, mang tính chiến lược lâu dài. Bản thân cộng đồng địa phương cũng cần được nhận thức về hiệu quả từ việc xúc tiến du lịch mang lại cho bản thân để họ thêm tinh thần trách nhiệm trong việc phát triển du lịch tại đây.

Bốn là tăng cường ý thức bảo vệ môi trường, ứng biến thiên tai, biến đổi khí hậu

Vào mùa cao điểm tại Quan Lạn, với lượng khách tăng cao gây ra vấn đề ô nhiễm môi trường, tạo sức ép lên các điểm tham quan. Du lịch Quan Lạn cần có những giải pháp để giảm thiểu vấn đề ô nhiễm như:

Thiết kế và phổ biến các tờ rơi, áp phích, tập gấp về vấn đề gìn giữ và bảo vệ môi trường để phát cho du khách khi đến đảo.

Tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng về du lịch Quan Lạn và văn hóa bản địa, một số tranh ảnh về các loài động thực vật quý hiếm như khỉ, sá sùng...tranh ảnh về một số hoạt động của người dân địa phương có ảnh hưởng tốt/ xấu đến công tác bảo tồn.

Các bảng nội quy, sơ đồ tham quan tuyến, điểm; biển báo, biển chỉ dẫn,... thiết kế hài hòa với môi trường tự nhiên đồng thời cũng đáp ứng được yêu cầu truyền tải thông tin cần thiết được bố trí ở những vị trí thích hợp cho du khách để hướng dẫn và nhắc nhở du khách bảo vệ môi trường.

Xây dựng hệ thống thu gom và xử lý chất thải, đưa ra những giải pháp quản lý vấn đề ô nhiễm rác thải, nước thải, và ô nhiễm không khí trong hoạt động du lịch.

Tăng cường nhận thức cho hướng dẫn viên, nhân viên, người dân địa phương về công tác gìn giữ, bảo tồn các tài nguyên, môi trường. Đây là biện pháp thiết thực, có ảnh hưởng trực tiếp đến du khách.

3. KẾT LUẬN

Quan Lạn là một hòn đảo đẹp, có nhiều tiềm năng để phát triển du lịch theo hướng bền vững. Khai thác nguồn tài nguyên du lịch tự nhiên hoang sơ và vẻ đẹp văn hóa đặc sắc trong điều kiện nhiều thử thách khó khăn là nhiệm vụ mà du lịch Quan Lạn đang từng bước triển khai. Mặc dù hệ thống cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch tại đây còn nhiều hạn chế, nhưng Quan Lạn có nhiều tiềm năng để phát triển lớn mạnh không ngừng. Một trong những giải pháp thiết yếu đó là cần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực phục vụ du lịch và cải thiện

sản phẩm du lịch Quan Lạn theo hướng du lịch bền vững, du lịch cộng đồng giữ gìn cảnh quan thiên nhiên và những giá trị đặc sắc của văn hóa bản địa. Ngoài ra, địa phương cũng cần tích cực triển khai các biện pháp quảng bá, xúc tiến hình ảnh điểm đến tới các kênh truyền thông phổ biến, được nhiều du khách truy cập và tiếp cận. Có như vậy, trong tương lai, Quan Lạn sẽ là điểm dừng chân của nhiều du khách trong và ngoài nước hơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Lê Đức An (1999), “*Nghiên cứu hệ thống đảo ven bờ phục vụ quản lý tổng hợp vùng biển Việt Nam*”, Tuyển tập báo cáo khoa học tập 2, Hội nghị khoa học công nghệ toàn quốc lần thứ IV, Hà Nội.

2. Vũ Văn Thành (2006), “*Tiềm năng phong phú của du lịch Vân Đồn*”, Kỷ yếu hội thảo khoa học quốc tế “Nâng cao nhận thức và năng lực phát triển du lịch bền vững trong thời đại toàn cầu hóa”, Hạ Long, tr.125-137.

3. Phạm Quang Tuấn, Dương Thị Thủy, Lê Phương Thúy (2015), “*Tiềm năng tài nguyên và giải pháp phát triển du lịch sinh thái đảo Quan Lạn, huyện Vân Đồn, tỉnh Quảng Ninh*”, Tạp chí Khoa học ĐHQGHN: Các Khoa học Trái đất và Môi trường, Tập 31, Số 2.

4. Nguyễn Thị Thu Trà (2020), “*Nghiên cứu điều kiện phát triển du lịch homestay tại đảo Quan Lạn, Quảng Ninh*”, đề tài, trường Đại học Hải Phòng.

5. UBND tỉnh Quảng Ninh (2009), “*Báo cáo thuyết minh tổng hợp quy hoạch chung xây dựng khu kinh tế Vân Đồn, tỉnh Quảng Ninh*”, Quảng Ninh.

6. Ủy ban nhân dân xã Quan Lạn (2019), “*Báo cáo công tác du lịch và giải pháp nâng cao chất lượng dịch vụ du lịch trên địa bàn xã Quan Lạn*”, Quảng Ninh.